

11 juni 2025

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

AUTOMATIC RECOGNITION (AR) waarbij Nederland nadrukkelijk is betrokken (en ook Polen)

1 Inleiding

Er gebeurt van alles binnen het hoger onderwijs en dan specifiek in de aan het Bolognaproces ontsproten European Higher Education Area (met veel meer betrokken landen dan de EU zelf telt). Zo wordt driftig gezocht naar allerlei geschikte methodes voor zoveel mogelijk landen als het gaat om het over en weer gebruiken van een vorm van 'automatische erkenning' van getuigschriften (en dus graden). In het Engels wordt het 'Automatic Recognition (AR)' genoemd. Maar de vraag is uiteraard wat er onder 'automatisch' dient te worden verstaan. Gaat het om een vorm van toelaatbaarheid of heeft de bezitter van een getuigschrift recht op directe toelating? Zijn daarover wel transparante en effectieve afspraken te maken? Is het een onderwerp van internationaal overleg? Nou, heel kortgeleden heeft Polen zich aangemeld bij een consortium dat dit reeds doet nl. de Benelux + de Baltische staten. Mocht Polen formeel worden toegelaten over enige tijd, dan doet dit bij alle betrokken landen de hoop opvlammen dat er straks nog meer landen willen gaan aanhaken. We lopen daarom een paar zaken langs met betrekking tot AR.

2 Wat speelt mee bij AR

Als we ons beperken tot het hoger onderwijs, dus de EHEA, gaat men bij de toelating uit van het diploma dat wordt ingebracht bij de inschrijfprocedure. Het betreft vooral het willen beginnen aan een opleiding op niveau 6 of niveau 7, in het bezit zijnde van een diploma op niveau 5 resp. niveau 6. Hierbij geldt dus voor de doorgang van 5 naar 6 veelal een vorm van zij-instroom, gelet op de positie van de Short Cycle HE, onze Associate degree.

De afspraak is dat men bij AR in eerste instantie kijkt naar de volgende drie aspecten:

- Kwaliteit (dus wat zit er achter het diploma qua accreditatie en interne kwaliteitsborging)
- Niveau (van het EQF en van de NQF's)
- Studielast (uitgaande van het ECTS en het werken met credits in beide landen, op basis van de afspraken die binnen de EHEA zijn gemaakt – dus bijvoorbeeld voor de SCHE een omvang van tussen de 90 en 120 ECTS credits).

Hierbij is de examencommissie betrokken. Er zijn altijd wel diverse bronnen aan te boren als bepaalde zaken niet helder (genoeg) zijn. Ook kan men zich tot de ENIC / NARIC (European Network of Information Centres / National Academic Recognition Information Centre) van elkaars landen wenden en dat is in Nederland het Nuffic.

Is dit allemaal in orde bevonden, dan zal er verder moeten bezien op welke wijze aan de toelating valt te voldoen. Er dient onder meer te worden gekeken naar:

- Opleidingsprofiel (denkend aan het domein waarbinnen de ontvangende opleiding zich bevindt en dan het relevante deel ervan)
- Leeruitkomsten (heeft men daarvan voldoende kennis in huis om te worden toegelaten, met een kans op studiesucces).

Natuurlijk speelt het diplomasupplement dat bij elke graad wordt meegegeven, een cruciale rol, om zonder veel ingewikkelde procedures snel te kunnen beslissen of iemand kan worden ingeschreven. Dat heeft men ook binnen de EHEA afgesproken, om de betrokkene niet te lang in onzekerheid te laten. Men kan dan ook in voorkomend geval nog altijd de instelling die het diploma heeft verstrekt, raadplegen over mogelijk onduidelijke zaken die spelen bij het beoordelen van de waarde.

Het gebruiken van AR betekent dus eigenlijk, kortweg gesteld, dat men over en weer studenten de kans biedt om verder te studeren op een volgend niveau, zonder al in een vroeg stadium de 'poort' te sluiten. Men is in ieder geval welkom om te laten zien wat men in huis heeft.

3 Andere scenario's

Hetgeen hierboven is beschreven geldt dus voor het hoger onderwijs. Vergelijkbare afspraken gelden in formele zin ook, gelet op onze wetgeving, voor de toelating tot de Associate degree en de Bachelor met een diploma op niveau 4. De examencommissie kan op basis van een soortgelijk onderzoek nagaan of het desbetreffende waardedocument gelijkwaardig is aan een mbo- of havo-diploma voor de toelating tot het hbo resp. aan het vwo-diploma voor de universitaire studie (of eventueel het hbo, afhankelijk van de keuze die de betrokkene maakt).

Een bijzondere situatie speelt zich af als iemand een diploma behaalt dat in zijn of haar land valt onder 'Higher VET' (mbo-5, zeg maar) en daarmee niet als hoger onderwijs wordt beschouwd. Het niveau kan worden vastgesteld aan de hand van het Nationale Kwalificatieraamwerk en dus het European Qualifications Framework (EQF). Maar voor de rest is niet in elk land op eenzelfde wijze geregeld hoe de interne en externe kwaliteit wordt geborgd. Ook kan de studielast op een andere wijze worden bepaald. Maar als duidelijk is dat het echt niveau 5 is, kan de betrokkene toch worden ontvangen voor het doorlopen van een intakeprocedure. Als het geheel niet aan de verdere eisen voldoet, kan altijd nog een advies voor een ander vervolg worden gegeven, bijvoorbeeld door eerst een programma richting niveau 5 te volgen (dus in ons land eerst een Ad gaan doen, als het diploma daarvoor wel een geschikte 'binnenkomer' is, mogelijk na raadpleging van het Nuffic).

4 Aankondiging van de aanvraag vanuit Polen rond het verdrag

Hier geven we de tekst die op 22 mei jl. op de website van het Poolse ministerie is geplaatst, om aan te kondigen dat men zich wil aansluiten bij het consortium.

Poland has applied to accede to the Multilateral Treaty on Automatic Recognition of Higher Education Qualifications

On 22 May, Poland has applied to accede to the Multilateral Treaty on Automatic Recognition of Higher Education Qualifications. The proposal was presented by the Undersecretary of State Prof. Andrzej Szeptycki to the Secretary-General of the Benelux Union, Frans Weekers, on behalf of the Polish Government. The ceremony took place at the Ministry of Science and Higher Education. This treaty was initiated a few years ago by the Benelux countries and the Baltic States. By joining the Treaty, Poland intends to promote academic mobility in the European Higher Education Area.

The accession of the Republic of Poland to the Multilateral Treaty on the Automatic Recognition of Higher Education Qualifications is another step towards closer cooperation within the European Higher Education Area. It is also a confirmation of the fact that our country has a credible system for ensuring the quality of education programs, which is consistent with European standards, said Professor Andrzej Szeptycki, Undersecretary of State at the Ministry of Science and Higher Education.

Secretary-General Frans Weekers is very pleased with Poland's request to join the Treaty. Barely a year after the Benelux-Baltic initiative came into force, we're already seeing our pioneering role recognized by a major and influential European country. I hope and expect that other countries will quickly pick up on this signal and join in to eliminate unnecessary bureaucracy and financial barriers. That's good news for people with a bachelor's, master's, or PhD degree who need it to study or work in a participating European country - noted the Secretary-General.

The Treaty, which has been in force since May 1, 2024, between Belgium, the Netherlands, Luxembourg, Lithuania, Latvia and Estonia, ensures that higher education degrees obtained in one of the participating countries are automatically recognized at the same level in the other treaty countries. This means that students no longer need to undergo lengthy and costly recognition procedures when they wish to continue their studies in one of the participating countries.

Poland's accession to the Treaty confirms that our country meets the quality requirements for automatic and mutual recognition of qualifications obtained in higher education. The Benelux and Baltic countries hope that cooperation with Poland will inspire other European countries to take similar steps and thus contribute to the further integration of the European Higher Education Area.

The accession process will continue in the coming months. After the official accession to the Treaty, Polish higher education diplomas will be automatically recognised in the Benelux and Baltic countries.

5 Lisbon Recognition Convention (LRC)

Eigenlijk zou je kunnen zeggen dat er niets nieuws onder de zon is, als het gaat om het van elkaar als landen accepteren dat bezitters van een diploma in een ander land aan de slag kunnen gaan, met een vervolgstudie¹ dan wel een baan. Alleen is nu de context anders, met de EHEA als kader waarbinnen een aantal aanscherpingen heeft plaatsgevonden als het gaat om het automatisme. Het is namelijk zo dat al in 1997 door een groot aantal landen, inclusief Noord-Amerika, het zgn. Lisbon Recognition Convention (LRC) is ondertekend. Met het streven naar Automatic Recognition (AR) wordt de LRC weer van stal gehaald, om de betrokken landen te laten weten dat ze ook verdere stappen kunnen en eigenlijk moeten zetten.

Kortweg betreft de LRC het volgende: *The Lisbon Recognition Convention (LRC) is a key international treaty for recognizing higher education qualifications across Europe and North America. It aims to ensure fair and transparent recognition of qualifications from one signatory country to another, facilitating mobility and access to higher education.*

Dit is hierboven in deze nieuwsbrief als zodanig uitgewerkt en op een aantal punten van kanttekeningen voorzien. In de annex is meer informatie over de LRC in detail te vinden, met de belangrijkste speerpunten die men bij het opstellen ervan voor ogen had.

6 Kortom

Nu de European Higher Education Area na 25 jaar best aardig werkt, met uiteraard toch nog steeds wel wat knelpunten (die zullen we altijd houden), en het EQF in alle aangesloten landen is vertaald naar een NQF, is zeker de tijd rijp om internationaal een en ander met elkaar te gaan stroomlijnen betreffende de (h)erkenning van waardedocumenten. Maar ook zal de indeling van het nationale tertiaire onderwijs (alles op de niveaus 5 en hoger) meer op elkaar dienen te worden afgestemd opdat men binnen de 'European Education Area' (waarvan de EHEA deel uitmaakt, voor het hoger onderwijs) weet waarmee men te maken heeft. Gaat het om formeel onderwijs? Zijn het private aanbieders, gekoppeld aan het eigen NQF? Is de kwaliteit van de opleiding op een duidelijke wijze gegarandeerd? En zo zijn er nog wel meer zaken te bedenken die passen bij een vorm van harmonisering van de EEA.

Maar goed, laten we eerst ook maar even bezien wat het effect wordt van de aanvraag van Polen om mee te mogen doen aan een vorm van AR. Het kan een mooie stap zijn in het verdere streven naar meer transparantie binnen de EEA en dus ook de EHEA als geheel.

¹ Uiteraard moet dan aan eisen worden voldaan die vergelijkbaar zijn met wat in de nationale context wordt gehanteerd. Denk aan bepaalde (kern)vakken of misschien een (deel van een) profiel bij de toelating tot niveau 5 of 6, of specifieke leeruitkomsten. Ook kan het om praktijkervaring gaan en dergelijke zaken. Denk ook aan de taal die wordt gebruikt dan wel wordt vereist om te beheersen.

Annex THE LISBON RECOGNITION CONVENTION

The Lisbon Recognition Convention aims to ensure that holders of a qualification from a signatory country can have adequate access to an assessment of the qualification in another country in a fair, flexible, and transparent way.

The LRC is the key legal instrument regulating recognition of higher education qualifications from abroad across Europe and North American regions and was adopted in 1997. It has been signed and ratified by 55 countries and was developed by the Council of Europe and UNESCO.

A foreign qualification must be recognised unless the recognising authority (in most cases a higher education institution) can demonstrate that the foreign qualification is substantially different from a national qualification that would grant access to the desired learning activity (typically an academic programme).

Higher education institutions must provide accurate, up-to-date, and transparent information to potential applicants on how to initiate a recognition procedure and the steps involved.

See below a selection of the key points of the Lisbon Recognition Convention:

- No discrimination shall be made in this respect on any ground such as the applicant's gender, race, colour, disability, language, religion, political opinion, national, ethnic, or social origin.
- The responsibility to demonstrate that an application does not fulfil the relevant requirements lies with the body undertaking the assessment.
- Each country shall recognise qualifications – whether for access to higher education, for periods of study or for higher education degrees – as similar to the corresponding qualifications in its own system unless it can show that there are substantial differences between its own qualifications and the qualifications for which recognition is sought.
- Recognition of a higher education qualification issued in another country shall have one or more of the following consequences: access to further higher education studies, use of an academic title, and access to the labour market.
- All countries shall develop procedures to assess whether refugees and displaced persons fulfil the relevant requirements for access to higher education or to employment activities, even in cases in which the qualifications cannot be proven through documentary evidence.
- All countries shall provide information on the institutions and programmes they consider as belonging to their higher education systems.
- All countries shall appoint a national information centre, one important task of which is to offer advice on the recognition of foreign qualifications to students, graduates, employers, higher education institutions and other interested parties or persons.
- All countries shall encourage their higher education institutions to issue the Diploma Supplement to their students in order to facilitate recognition.